

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2024-01-25

Ärendenummer
NV-07533-23

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation (SOU 2023:59) och Statlig forskningsfinansiering Underlagsrapporter (SOU 2023:19) (U2023/02898)

Sammanfattning

Naturvårdsverket motsätter sig utredningens förslag att flytta anslag 1:5 för miljöforskning inom utgiftsområde 20 och Viltvårdsfonden till den föreslagna Myndigheten för strategisk forskning. Naturvårdsverket bedömer att förslaget skulle leda till försämrade möjligheter för myndighetens kunskapsinhämtning inom den förvaltningsnära forskningen. Det skulle kunna leda till mindre välgrundade underlag till regeringen och försämma möjligheterna att effektivt genomföra regeringens politik inom områdena klimat-, miljö- och naturvård, samt viltvård.

Naturvårdsverket instämmer i utredningens slutsats att det finns behov av en formell struktur för strategisk samordning i syfte att effektivisera samarbeten mellan statliga forskningsfinansiärer.

Naturvårdsverket ser positivt på ett centraliserat ansöknings- och ärendehanteringssystem gemensamt för alla statliga forskningsfinansiärer.

Naturvårdsverket välkomnar förslaget på en utredning om indirekta kostnader, inklusive eventuell förändring av beräkningsprinciperna för sådana kostnader, då forskningsfinansiärer idag har olika processer och regler kring detta.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Naturvårdsverket har fått möjlighet att yttra sig över Forskningsfinansieringsutredningens betänkande. Naturvårdsverket yttrar sig enbart om slutbetänkandet Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation (SOU 2023:59). Vi har nedanstående synpunkter.

6.2.1 Förslag: en statlig finansieringsstruktur med tre myndigheter

Naturvårdsverket motsätter sig utredningens förslag att flytta anslag 1:5 för miljöforskning inom utgiftsområde 20 (miljöforskningsanslaget), samt Viltvårdsfonden som finansieras via viltvårdsavgiften, till den föreslagna Myndigheten för strategisk forskning och med det till ett annat utgiftsområde. Naturvårdsverket bedömer att förslaget skulle leda till försämrade möjligheter för myndighetens kunskapsinhämtning inom den förvaltningsnära forskningen. Det skulle kunna medföra mindre välgrundade underlag till regeringen och försämma möjligheterna att effektivt genomföra regeringens politik inom områdena klimat-, miljö- och naturvård, samt viltvård.

Det är angeläget att Naturvårdsverkets verksamhet är kunskapsbaserad. När kunskapsläget är oklart eller forskningen ännu inte har ägnat uppmärksamhet åt en fråga som myndigheten har i uppdrag att arbeta med, används myndighetens forskningsanslag för att inhämta ny kunskap. Forskningsanslagen används även när myndigheten har fått ett regeringsuppdrag att ta fram nya riktlinjer eller en ny vägledning på vetenskaplig grund. Den forskning som Naturvårdsverket behöver är nischad och förvaltningsnära. Sådan forskning är svårt att få fram genom bredare utlysningar där forskarna mer fritt kan välja ämne för forskningen. Naturvårdsverket bedömer även att det föreligger en risk att tiden från identifikation av kunskapsluckor till implementering av forskningsresultat fördröjs genom utredningens förslag, vilket skulle kunna leda till försämringar i Naturvårdsverkets verksamhet och i myndighetens underlag till regeringen.

Miljöforskningsanslaget finansierar forskning till stöd för Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens verksamheter. Resultaten används i arbetet med analyser, vägledningar och i underlag till regeringen med förslag på åtgärder och styrmedel. Ett exempel är Naturvårdsverkets forskningssatsning Våtmarkers ekosystemtjänster, som avslutas 2024. Genom kontakt mellan forskning och förvaltning har satsningen redan under pågående projekttid bidragit till Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas arbete med att anlägga, återskapa och restaurera våtmarker. Projekten har visat hur strategiskt placerade våtmarker i landskapet kan bidra till bättre vattenhushållning och vattenkvalitet, främja biologisk mångfald, och samtidigt minska klimatpåverkan. Denna kunskap används i arbetet med regeringens våtmarkssatsning; för att ta fram vägledningar, för att skapa verktyg för planering av restaurering och återskapande av våtmarker, samt för analys av åtgärder.

Viltvårdsfonden bidrar till forskning som ger vetenskapligt underbyggd kunskap för en hållbar förvaltning av vilt på nationell, regional och lokal nivå. Inom ramen för Naturvårdsverkets sexåriga forskningsstrategier för Viltvårdsfonden finansieras tillämpad forskning kring angelägna viltförvaltningsfrågor som prioriteras av myndigheter och organisationer. Viltforskningen ger kunskap som används till exempel inom Naturvårdsverkets regeringsuppdrag *Skog och klövvilt*¹, i vägledningar till länsstyrelserna om rovdjursinventeringar, i nationella förvaltningsplaner för olika viltarter och som underlag för regeringens fastställande av jakttider.

Utöver detta finansierar Naturvårdsverket forskning genom uppdrag och andra anslag, till exempel anslag 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden.

¹ [Skog och klövvilt \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)

Naturvårdsverket ser denna förvaltningsnära forskning som ett mindre men angeläget komplement till de stora forskningsfinansiärernas bredare satsningar, för att säkerställa ny kunskap i nischade och förvaltningsnära frågor.

En separat myndighet med ansvar för implementering av Sveriges formella internationella samarbeten inom forskning, inklusive EU-samarbeten, kan försvaga möjligheten till direkt engagemang i relevant europeisk gränsöverskridande forskning där Naturvårdsverket deltar i dag, som till exempel The Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES), Partnership for the Assessment of Risks from Chemicals (PARC) och the European Biodiversity Partnership Supporting Excellent Research on Biodiversity with an Impact for Society and Policy (Biodiversa+). För Naturvårdsverket är det av stor vikt att delta direkt i dessa sammanhang för att bidra med myndighetens synpunkter och själv kunna dra nytta av den senaste internationella kunskapen i verksamheten.

6.3.1 Motiv till förändring av den nuvarande organisationen för statlig extern finansiering av forskning och innovation

Naturvårdsverket instämmer i utredningens motiv att minimera överlapp mellan utlysningar från olika statliga finansiärer. Naturvårdsverkets utlysningar riktas mot att säkerställa ny kunskap i nischade och förvaltningsnära frågor, vilket skiljer sig mot inriktningen på de större forskningsfinansiärernas utlysningar som ger mer frihet för forskarna att välja frågor. Naturvårdsverket ser denna förvaltningsnära forskning som ett mindre men angeläget komplement till de stora forskningsfinansiärernas bredare satsningar.

6.5.1 En formell grupp för strategisk samordning och gemensam systemstrategi

Naturvårdsverket instämmer i utredningens slutsats att det finns behov av en formell struktur för strategisk samordning i syfte att effektivisera samarbeten mellan statliga forskningsfinansiärer, samt minimera överlapp och luckor i utlysningar. Samverkan och samordning mellan statliga forskningsfinansiärer har inte prioriterats tillräckligt. En sådan samordningsfunktion kan med fördel genomföras utan att forskningsfinansiering från myndigheter med annat kärnuppdrag flyttas till den föreslagna myndigheten för strategisk forskning.

6.5.4 Ansöknings- och ärendehanteringssystem

Naturvårdsverket ser positivt på ett centraliserat ansöknings- och ärendehanteringssystem gemensamt för alla statliga forskningsfinansiärer. Ett sådant system skulle förenkla och effektivisera ansöknings-, berednings- och administrationsprocesser och underlätta för såväl statliga forskningsfinansiärer som för forskare. Arbete med ett centraliserat IT-system kan med fördel genomföras utan att forskningsfinansiering från myndigheter med annat kärnuppdrag flyttas till den föreslagna myndigheten för strategisk forskning.

6.6.1 Indirekta kostnader

Naturvårdsverket välkomnar förslaget på en utredning om indirekta kostnader, inklusive eventuell förändring av beräkningsprinciperna för sådana kostnader, då forskningsfinansiärer idag har helt olika processer och regler kring detta. En utredning om indirekta kostnader kan med fördel genomföras utan att forskningsfinansiering från myndigheter med annat kärnuppdrag flyttas till den föreslagna myndigheten för strategisk forskning.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Björn Risinger efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschefen Mats Andersson, projektledaren Jenny Oltner samt handläggarna Patrik Lindenfors, Karin Hansen, Anders Lundvall och Annemay Ek.

För Naturvårdsverket

Björn Risinger

Marie Uhrwing

Kopia till:

Kn.remissvar@regeringskansliet.se